

**Meziresortní koordinační skupina pro dětské duševní zdraví
konaná dne 16. března 2022
od 9:30 hodin do 12:00 (online)**

Přítomní členové a jejich zástupci:

Mgr. Kateřina Bělohlávková (MV-zástup), Ferdinand Hrdlička (MŠMT - zástup),
Mgr. Janu Havlíkovou (MŠMT - zástup), Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková (MZd),
Ph.D., Mgr. Ivana Svobodová (MZd), Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV),
Aneta Nekvindová (MŠMT - zástup), PhDr. Petr Winkler (NÚDZ), Michaela Štáfková
(NPI - zástup),
Tajemnice: Ivana Švarcová (MZd)

Hosté

Martina Macová Budinská (MŠMT), Bc. Karla Hronová (SUZ), Zuzana Ramajzlová
(MŠMT), Ing. Mgr. Venuše Škampová (MZd), Mgr. Mgr. Alice Trávníková (ÚMPOD)

Zápis

1. Ukrajina - děti

K. Šimáčková Laurenčíková - přednesla aktuální téma potřeby psychosociální podpory a duševního zdraví dětí přicházejících z Ukrajiny a obecně témat krize a systémových kroků v této oblasti.

M. Štěpánková Štýbrová – informovala o aktivitách MPSV směrem k dětem přicházejícím z Ukrajiny – připraveny jsou základní postupy práce s dětmi s doprovodem (biologickým rodičem nebo osobou blízkou) i bez doprovodu. Uvedeny jsou postupy pro legalizaci pobytu dětí v ČR (víza apod.) i ve vztahu k sociálně právní ochraně dětí (kontaktovat OSPOD, nároky na dávky a další řízení). Informace na [Pomoc dětem, které přijíždějí z Ukrajiny \(MPSV\)](#)¹ a [Pomoc dětem z Ukrajiny \(Právo na dětství\)](#)². Realizují se pravidelné schůzky s kraji, poskytovateli péče o děti v zařízeních, pěstouny, doprovodnými službami, NNO k vzájemné výměně informací. Podporu je zapotřebí koordinovat i s ohledem na citlivost situace – jak pomoc celým skupinám dětí ze zařízení na Ukrajině (situace je monitorována a jsou nastaveny jasné postupy – kontaktovat KACPU, MPSV, OSPOD, aby se skupiny a vazby v nich nerozpadly, uvažovat v delším časovém kontextu), tak pomoc jednotlivým dětem bez doprovodu.

¹ https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/pomoc_deti_z_ukrajiny703.pdf (ČJ),
https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/pomoc_deti_z_ukrajiny_UA.pdf (UA)

² <http://www.pravonadetstvi.cz/aktuality/pomoc-detem-z-ukrajiny.html>

A. Trávníková - úloha ÚMPOD je koordinační a informační (i na webu [Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí](#)³). Časté dotazy jsou na možnou adopci osiřelých dětí, což není žádoucí podpora těchto dětí v době války. Podporu dávají dobrovolníkům. Pomáhají rodinám z Ukrajiny, jejichž členové už jsou nyní částečně na území ČR.

M. Štěpánková Štýbrová - nemá informace z ukrajinského ministerstva, které se věnuje postavení ohrožených dětí odcházejících z Ukrajiny, že by ČR byla požádána o pomoc při přesídlování těchto zařízení. MŠMT připravilo pro ukrajinskou stranu informace o fungování sociálně právní ochrany dětí v ČR (mít přehled o dětech a ujistění, že jsou v bezpečí). Ze strany ukrajinského ministerstva není žádoucí, aby se nyní rychle osvojovali ukrajinské děti v zahraničí, chtějí, aby se po válce vrátili zpět.

K. Hronová - [SUZ](#)⁴ zajišťuje především materiální potřeby uprchlíků. V oblasti duševního zdraví čerpají z webu ministerstev, materiály poskytují do ubytovacích prostor, mají nasmlouvané NNO i např. Zdravotní klauny pro podporu dětí. Nyní hlavně mapují situaci – kolik kde je lidí a dětí. V tuto chvíli nejsou pobytová a detenční střediska (Vyšší Lhoty, Bělá - Jezová) primárně využívána pro rodiny s dětmi (není to ani v plánu). Využívají se jiná zařízení/ubytovatelé, která se snaží udělat vhodné prostory pro děti. SUZ uvítá informační materiály, co a jaká organizace poskytuje (bude sdíleno v rámci skupiny).

K. Šimáčková Laurenčíková - přislíbila přehled materiálů a informací, adresář služeb pro pomoc ve specifických situacích.

I. Svobodová - web [Ministerstva vnitra](#)⁵, na kterém se sdílí informace o péči o duševní zdraví, a to pro lidi z ČR i lidi přicházející z Ukrajiny; pro dospělé i děti; v českém, ukrajinském, případně ruském jazyce (značná část příchozích užívá ruštinu). Adaptují se i existující weby jako [www.opatruj.se](#), které má [ruskou verzi](#)⁶ a nově i [ukrajinskou verzi](#)⁷. Informovala i o připravovaném letáku (především pro potřeby KACPU, ale i další podporovatele) k tématu duševního zdraví od sebepěče po péči psychiatrickou. Zmínila i význam duchovní pomoci a probíhající vzdělávání odborníků v tématech souvisejících s válkou a jejími dopady.

J. Havlíková - ve spolupráci MŠMT, NPI a NÚDZ vznikají k tématu podpůrné materiály a vzdělávací akce pro školy a školská zařízení. Vznikly samostatné stránky <https://www.edu.cz/ukrajina/> s informacemi pro pedagogy (včetně [Příručky pro školy v době katastrofické události](#)⁸) i pro rodiče, kde se sdružují i [materiály dalších organizací](#)⁹. Zveřejněna byla [výzva v oblasti prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví](#)¹⁰ pro NNO, kraje i pedagogicko-psychologické poradny, které mohou

³ <https://www.umpod.cz/?msclkid=3c672595a54011ec873ca602c847069f>

⁴ <https://www.suz.cz/>

⁵ <https://www.mvcr.cz/clanek/psychologicka-pomoc-pro-obcany-valka-na-ukrajine.aspx>

⁶ <https://www.samopomo.ch/>

⁷ <https://www.samopomi.ch/>

⁸ <https://www.edu.cz/methodology/prirucka-pro-skoly-ukrajina>

⁹ <https://www.edu.cz/ukrajina/dalsi-uzitecne-odkazy/>

¹⁰ <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/vyzva-pro-podavani-zadosti-o-poskytnuti-dotace-2022>

žádat na vzdělávání pedagogických pracovníků i programy směrem k dětem; alokace 40 mil. Kč. Je možné žádat i o supervize.

ÚV ČR se podařilo navýšit alokovanou částku na dotační řízení RVKPP na projekty protidrogové politiky pro rok 2022 na 291,5 mil. Kč (loňská úroveň). Oproti původnímu návrhu z prosince 2021 bude navýšena i podpora projektů na primární prevenci rizikového chování.

M. Štáfková - na [webu NPI](#)¹¹ připravili přehled materiálů pro práci pedagogů s českými i ukrajinskými dětmi. Spolupracují s ministerstvem školství Ukrajiny, které připravuje podporu vzdělávání v době války. Web obsahuje i lekce a nápady do hodin. Nabízejí nově 2x týdně [pravidelná supervizní setkání](#)¹² pro pedagogy (MŠ, ZŠ, SŠ) s možností otevřít vlastní téma. Kapacita je nyní nastavena na 30 lidí, zatím není vyčerpána. NPI informace bude dál šířit v newsletterech i na sociálních sítích. V případě potřeby rozšíří.

K. Šimáčková Laurenčíková - navrhla rozlišit podporu na 3 úrovně: 1. managementu praktické informace; 2. učitelům; 3. psychologům ve školách na ošetření psychosociálních potřeb dětí.

M. Štáfková – ze zkušeností NPI jsou nyní nejvíc zapotřebí psychosociální potřeby. Manažerská podpora nebyla doposud poptávaná, bude stále nabízená.

K. Šimáčková Laurenčíková - nabídla spolupráci a propojení s NNO. Navrhla pravidelná setkání i pro management.

M. Macová Budinská - v oblasti MŠMT péče o děti v zařízeních ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče vidí potřebu věci koordinovat, včetně ubytování. Psychologickou pomoc budou potřebovat lidé z Ukrajiny i pedagogičtí a další pracovníci. Informovala o čtvrtletníku pro přímo řízené organizace, který vyjde na konci března, kde bude možné zařadit potřebné informace i s ohledem na téma duševního zdraví a pomoci.

K. Šimáčková Laurenčíková - navrhla nabídnout i lidem z těchto školských zařízení setkání nejen ke komunikaci témat krize, války a nově příchozích dětí, ale i systematicky jim zprostředkovat vzdělávání na další témata. Do konce týdne navrhnout systém podpory na první tři měsíce a nabídnout.

F. Hrdlička - doporučil připravit podporu i pro pedagogy, sociální pracovníky, pracovníky uprchlických zařízení apod. Upozornil, že je zapotřebí informace třídit, uklidňovat situaci, a zdůraznil že každý nemusí znát vše.

M. Štáfková - NPI má snahu o systémová opatření, která bude možné použít v období jakékoliv krize. MŠMT uvolňuje prostředky právě na systémová opatření v době krize. NPI připravuje plán, který by byl udržitelný nejen v počátku krize, ale myslel by i na dlouhodobější dopady.

J. Havlíková - doplnila, že ve výzvě (viz výše) je možné žádat také např. o školení na krizovou intervenci. a supervize (např. pro školní metodiky prevence).

P. Winkler – NÚDZ nabízí pomoc NPI s expertízou. Víc myslet za krizovou situaci pro lidi, kteří přicházejí i kteří pomáhají. NÚDZ realizuje různé úrovně aktivit: 1. web pro

¹¹ <https://ukrajina.npi.cz/>

¹² <https://ukrajina.npi.cz/blog/pravidelna-supervizni-setkani-pro-pedagogicke-pracovniky>

budování psychické odolnosti www.opatruj.se¹³; 2. koordinace prostřednictvím platformy se zástupci psychologů z IZS řešících odpověď na krizové psychosociální potřeby lidí v KACPU apod., léčbu má iniciovat zdravotnictví; 3. mezinárodní aktivity a snaha podpory lidí, kteří jsou přímo na Ukrajině, i spolupráce s partnery z Ukrajiny či WHO, včetně humanitární pomoci; 4. taskforce pro koordinaci zdravotnické pomoci, [nabídka péče](#)¹⁴ o lidi z Ukrajiny (ambulance, lůžková péče; potřeba triáže), sběr informací a komunikace směrem k veřejnosti (ukrajinské i české).

I. Svobodová - informovala o požadavku na resorty, které mají připravit plán reakce na uprchlickou krizi v následujícím cca 0,5 roce. Dle informací by to MZd mělo mít připraveno. Upozornila, že i ze strany odborníků bude nyní více využívána podpora on-line formou a také formou skupinové podpory. Přehledy odborníků¹⁵, kteří pomoc nabízejí budou v souhrnném letáku a na webu MV ČR.

V. Škampová – za MZd doplnila ze své gesce, že jsou zveřejněny [komunikační karty](#)¹⁶ pro poskytovatele zdravotní péče a občany Ukrajiny. Na základě požadavků poskytovatelů jsou připraveni udělat to i pro ostatní obory. V první fázi konfliktu bylo zapotřebí zavést systém pro zajištění základních potřeb – zdravotní pojištění (stejný nárok jako čeští občané) a aktivizace lékařů. Vyvíjí se systém emergency/[UA pointů](#)¹⁷, kdyby systém praktických lékařů pro dospělé a děti nedostačoval. Na MZd pracuje odd. pohotovostní operační centrum, které působí dovnitř ČR i navenek (přeshraniční zdravotní pomoc). MZd připravilo vstupní dotazník, aby se zjistilo, jak jsou na tom lidé se zdravím, a aby mohl systém reagovat. Nutné je i preventivní zajištění příchozích.

P. Winkler - je nutné myslet na systémová opatření do budoucna připravit se na střednědobou a dlouhodobou zátěž.

M. Bělohávková – MV řeší problematiku i z jiného pohledu – případy obchodování s lidmi. Policie se věnuje tématu korupce kvůli lidem, kteří zneužívají situace Ukrajinců tam i tady. Dětem se věnují např. policejní psychologové, krizový interventi. Z dlouhodobého hlediska není zapojení MV nutné, řeší se nyní krizová linie. Prolíná se to s tématem dobrovolnictví – problematika je ne/koordinace, proto byly více zapojeny větší organizace, využita KACPU apod. Dobrovolníci jsou většinou schopni se zapojit po omezenou dobu.

K Šimáčková Laurenčíková - zmínila iniciativu studenti pro Ukrajinu (asi 4 500 zapojených studentů), která by potřebovala podporu pomáhajícím (např. databáze 5-8 lidí, kteří by mohli pomoci psychosociální podporu dobrovolníkům i přes on-line).

M. Bělohávková - upozornila na koordinační web Ministerstva vnitra www.nasiukrajinci.cz, jako možnou platformu pro kontakty.

¹³ www.samopomi.ch (UA); www.samopomo.ch (RU)

¹⁴ <https://www.nudz.cz/>

¹⁵ Vybrané odkazy: <https://www.czap.cz/Psychoterapie-zdarma/>;
www.psychoterapeuti.cz/spolecnost-cpts/aktuality/150-psychoterapeuticka-pomoc-sos-ukrajina-pracoviste-k-dispozici; <https://ukrajina.akpcr.cz/>; www.psychiatrie.cz/ukrajina

¹⁶ <https://www.mzcr.cz/category/ukrajina/informace-pro-poskytovatele/>

¹⁷ <https://www.mzcr.cz/zajisteni-primarni-zdravotni-pece-pro-osoby-z-ukrajiny-metodicky-pokyn/>

I. Svobodová - web má zatím omezený obsah. Navrženo bylo jeho rozvinutí podobně jako u portálu <https://covid.gov.cz/>. MPSV také připravuje aplikaci, kde by byly informace pro lidi z Ukrajiny také dostupné. Psychologická pomoc nejen lidem z Ukrajiny je také uvedena na webu MV ČR, kde je snaha informace koncentrovat.

[Sluchátko](#)¹⁸

[Terapie](#)¹⁹ v rámci sbírky hlavu nad vodou

[pomoc Ukrajíně](#)²⁰

K. Šimáčková Laurenčíková - přednesla potřebu řešit prevenci před vytvářením ghett a dětských gangů. Zapotřebí je jednak dobrá integrace do škol, ale i nabídka volnočasových aktivit, začlenění uprchlíků do běžné zástavby apod. Riziko je zejména u stanových městeček. Nabídla propojení na Architektky bez hranic. Také se ptala po existenci manuálů pro obce, které by pomohly s adaptací a integrací specificky dětí do společnosti a předcházení vzniku segregovaných zón.

M. Bělohávková - při řešení sociálně vyloučených lokalit²¹ spolupracuje s Úřadem vlády a Agenturou pro sociální začleňování. Téma dětských gangů je rizikem, ale nyní je nutné řešit základní potřeby jako je ubytování. Z dlouhodobého hlediska bude jistě zapotřebí se tomu věnovat.

K.Šimáčková Laurenčíková – na podporu duševního zdraví dětí (a dospělých) jsou finanční příspěvky zdravotních pojišťoven²², zpravidla i se seznam terapeutů dle regionů.

M. Štáfková - střediska volného času a domy dětí mládeže už nyní nabízejí dětem různé volnočasové aktivity ve velké míře (mimo to ubytovávají skupiny uprchlíků, dělají sbírky). Podobně fungují i saleziánská střediska a další²³ o celé ČR. Připraví souhrn informací/odkazy, kde je jaká nabídka volnočasových aktivit. Zdůraznila potřebu podpořit obce se shora, jejich motivaci.

K. Šimáčková Laurenčíková - navrhla komunikaci s Asociací krajů ČR, SMO ČR, přípravu materiálu v rámci MKS DDZ, sdílení dobré praxe pro obce. Nemáme aktuální informace, že by toto existovalo.

[Uprchlíky manuál pro města a obce](#)²⁴

¹⁸ <https://www.linkasluchatko.cz/>

¹⁹ <https://www.terapie.cz/hlavunadvodou?msclid=60d853c1a5db11ec8cd4e2f5227dcb07>

²⁰ https://www.cpng.cz/l/psychologicka-pomoc-ukrajine/?fbclid=IwAR2B9LVB-uu7z6pz9ZGdSOEc6ipqGQfbK_S6BBZNVFu-GMWqVMPyJ85FwKI#

²¹ Informace MV k vyloučeným lokalitám: <https://www.mvcr.cz/vyloucene-lokality.aspx?msclid=9f38ff0ca5e011ecabdfb1a003813c8b>

²² Blíže viz: VZP ČR <https://dusevnizdravi.vzp.cz/>; ČPZP <https://www.cpzp.cz/preventivni-program/64>; ZPMV (specifická podpora) <https://www.zpmvcr.cz/pojistenci/bonusy-na-prevenci/program-podpory-dusevniho-zdravi>

²³ V chatu doplnění skauti, pionýr, nízkoprahové kluby, knihovny, Diakonie, Charita.

²⁴ <https://manual.zeleni.cz/?fbclid=IwAR0lhHzcCZBDDIUrSglOEW-5wjkrTO3Y7GshnUEqYhekM8PLbYaTA1IJUYc>

J. Havlíková - v krajích jsou integrační centra²⁵, která vyvíjejí aktivity i směrem k dětem. Domy dětí a mládeže jsou p. o. krajů a zapojují se také do pomoci. Je potřeba myslet i na děti v ČR, které se mají udržovat v psychické rovnováze.

2. Vytvoření vzdělávacího balíčku pro školské pracovníky, policisty a sociální pracovníky

K. Šimáčková Laurenčíková - potřeba koordinace a dobré vzdělávací a metodické podpory všech složek, jak podporovat dětské duševní zdraví a jak zvládat krizové a zátěžové situace (nejen v návaznosti na aktuální válku na Ukrajině). Chybí koncepce krizových služeb pro děti a mladé lidi, která by řešila dostupnost krizových služeb v segmentu zdravotním i sociálním. Obdobně je zapotřebí i redesign školské prevence, kde budou rozvíjeny kompetence a dá se prostor vybraným tématům. Mnoho řešeno v bodě 1.

3. Koncepce redesignu služeb školských zařízení ústavní výchovy

K. Šimáčková Laurenčíková - v Národním akčním plánu pro duševní zdraví²⁶ je uveden společný úkol MŠMT, MZd i MPSV téma redesignu školských zařízení ústavní výchovy. Navrhla schůzku k diskusi na téma další práce se sítí školských ústavních zařízení, jaké typy služeb by byly zapotřebí v každém kraji, pro jaké typy situací a jaké specializované skupiny dětí a mladých lidí. Otázkou je i možnost využít evropských fondů pro společný projekt a směřovat péči v duchu reformních priorit, tzn. služby jsou komunitní, specializované, pro menší okruh uživatelů, profesní podpora zaměstnanců, vzdělávání ve specifických metodách terapeutických, odborných a jiných.

P. Winkler - potřeby systémových projektů na 3 úrovních: 1. duševní zdraví v institucionálních zařízeních MŠMT; 2. práce se školami jako se systémem (přípravit učitele, metodiky prevence, školní psychology, jejich navázání na zdroje v komunitě, vyjasnění rolí; komunikace vůči žákům i učitelům); 3. příprava budoucích pedagogických pracovníků na fakultách (více zastoupit oblast duševního zdraví – vybavit znalostmi, schopnostmi).

M. Macová Budinská - uvítá společnou schůzku, vnímá to jako potřebné ve všech 3 oblastech. Potřebná je i podpora vzdělávání profesionálů v pobytových zařízeních, protože v rámci pregraduálního vzdělávání toto téma neměli a mohou se setkávat se situacemi, které neumí zcela dobře vyhodnotit nebo s nimi dobře pracovat.

²⁵ V Praze viz <https://icpraha.com/> a další informace na

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/akce_a_kampane/ukrajina/index.html.

²⁶ NAPDZ na <https://www.mzcr.cz/narodni-akcni-plan-pro-dusevni-zdravi-2020-2030/>; opatření 4.2.6 – Vytvořit mechanismus prevence umísťování dětí s duševním onemocněním do zařízení institucionální výchovy a prioritizovat alternativní cesty identifikaci a naplnění individuálních potřeb dětí v přirozeném prostředí

4. Mezirezortní spolupráce - projekty ESF, Národní plán obnovy - psychosociální pomoc

K. Šimáčková Laurenčíková - v závěru informovala, že MŠMT plánuje specificky víc pracovat cca se 400 školami, které mají vysoké procento žáků se sociálním znevýhodněním, od září 2022 by měly mít možnost čerpat finanční prostředky na podporu managementu, mentoring učitelů, vzdělávání, nově i skrze kurzy, které nejsou akreditované, ale jsou kvalitní a odpovídají potřebám v daných školách. Tématem propojujícím se na duševní zdraví je podpora dětí, které jsou ze sociálně zatíženého prostředí potřebují často podporu nejen v oblasti učení, ale i psychosociální podporu a pomoc kvůli větší koncentrace násilí, stěhování, závislostní chování rodičů atd. Může to být pilotním modelem, který ověří, jaké formy podpory tyto školy potřebují a jak to pak nastavit systémově vůči dalším školám, které by je potřebovaly čerpat. Bude nutné zajistit i nabídku kvalitních vzdělávacích i dalších programů, které by řešily potřeby těchto škol.

P. Winkler - se dotázal na přehled těchto škol, který by NÚDZ využil pro svůj projekt.

F. Hrdlička - jsou vytipovaná kritéria, podle kterých budou školy vybrány, pak budou školy vybrány. Seznam nebude veřejný, ale individuálně se s ním bude pracovat; spolupráce se předpokládá s NUDZ, ale i MPSV a mělo by docházet k propojování i na sociální služby, respektive sociální práci. Agentura pro sociální začleňování má seznam škol, které jsou v její gesci. Také je přehled škol, které mají větší podíl dětí nedokončujících školní docházku (jeden z indikátorů sociálního znevýhodnění). Výhledově se řeší index socio-ekonomického znevýhodnění na úrovni školy/třídy/žáka, snaha o objektivizaci do indikátorů a rámci koncepce resortního informačního systému s ním dále pracovat (dlouhodobý výhled).

K. Šimáčková Laurenčíková - požádala o schůzku k tomuto, aby byly ošetřeny i zdravotní potřeby dětí, a to jak duševní, tak somatické (školská a sociální intervence jsou plánovány).

5. Různé

M. Štáfková - včera proběhlo adiktologické fórum speciálně na téma války na Ukrajině a rady nápady informace, jak pomoc lidem se závislostí. Bude-li ze zápisu něco možné sdílet, zašle i členům skupiny.

F. Hrdlička - vznesl dotaz, jestli se plánuje testování dětí na HIV a dalších nemocí.

I. Svobodová - ověří plány v této oblasti.

Zapsala: Ivana Svobodová

Odsouhlasila: Klára Šimáčková Laurenčíková

